



‘ik voel
me niet
meer
schuldig
dat ik
leef’

LUNA ZEGERS (41)
VERLOOR IN VIJF JAAR
HAAR VADER, MOEDER
EN ZUSJE. ZE VOND
TROOST IN DE FLAMEN-
CO. “DE MUZIEK KUST
MIJN LITTEKENS.”

‘Ik nam geen vrienden mee naar huis omdat er steeds iemand ziek of stervende was’

“HET WAS EEN ZWOELE AVOND IN BANGALORE,

India. Ik was 31 en hing op straat met een groepje muzikanten. We speelden en zongen wat, iemand legde een elpee op een oude platen-speler. De eerste noten raakten me meteen. De rauwe stem kuste mijn littekens – deze man bezong mijn pijn. Ik pakte de elpeehoes: Camarón. Ik had nog nooit gehoord van de beroemde flamenco-zanger uit Spanje, maar wist meteen dat hij mijn leven zou veranderen. Die ongepolijste stem, de voelbare emoties – zo wilde ik ook zingen. Mijn ouders hebben me opgevoed met muziek. Papa speelde ’s avonds piano in de huiskamer. Mijn grote zus Marieke en ik vielen in slaap op de klanken van zijn pianospel, meestal jazz. Mijn moeder zong graag mee met de radio, van aria’s tot liedjes van Brigitte Kaandorp. Op de middelbare school zong ik in een rockbandje en Marieke en ik leefden ons uit op nummers van Queen terwijl mijn moeder ons op de piano begeleidde.

Mijn vader was docent aardrijkskunde. Elke dag fietste hij naar zijn werk met zijn brodtrommel onder de snelbinders. Ik was tien toen er kleine dingen begonnen te veranderen. Soms kon hij de weg naar school niet meer vinden. Hij deed steeds langer over het nakijken van proefwerken. Hij merkte niet dat hij de deksel van de jam op de appelstroop draaide en werd boos als het niet paste. Traplopen werd moeilijker omdat hij zijn evenwicht verloor. Hij bleek een erfelijke hersenziekte te hebben die zijn brein en zijn lichaam aantastte. Ik groeide op met een vader die steeds een stukje verder van ons verwijderd raakte, maar omdat het heel langzaam ging, besepte ik pas laat dat deze ziekte zijn dood zou worden. Ik was negentien toen hij overleed in het verpleeghuis waar hij toen al twee jaar woonde.

Nog voordat papa overleden was, kreeg mijn zus haar eerste klachten. Ze woonde op kamers in Nijmegen, waar ze geschiedenis studeerde. Op een dag belde Marieke naar huis vanaf een onbekend treinstation.

Ze was onderweg naar ons, maar wist ineens niet meer of ze wel in de juiste trein was gestapt. Mijn moeder en ik schrokken ons wezenloos, zo was het bij mijn vader ook begonnen. De artsen hielden het echter op een depressie vanwege onze vader. Marieke kwam weer thuis wonen, en haar huilbuien en woedeaanvallen werden steeds extremer. We lieten haar opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis en daar ontdekten ze dat Marieke wel degelijk hetzelfde had als mijn vader. Ze kwam niet meer thuis. Omdat ze heel snel dementeerde, verhuisde ze al gauw naar het verpleeghuis waar mijn vader nog geen jaar geleden zijn laatste adem uitblies. Ze kwijnde er weg tussen de veel oudere patiënten. Toen ze nog kon lopen, ging ze er regelmatig vandoor. Op heldere momenten schreef ze me brieven waarin ze steeds herhaalde hoe erg ze me miste.

Omdat we nu wisten dat de ziekte erfelijk was, bestond er een kans dat ik het ook had. Ik liet me testen en was bloednerveus toen ik met mijn vriend naar het ziekenhuis ging voor de uitslag. Toch voelde ik nauwelijks blijdschap toen de arts vertelde dat alles goed was. Mijn moeder wel; die rende joelend met Marieke in haar rolstoel door de kamer. Kennelijk had ik toen al een blokkade opgebouwd. Niets voelen was het veiligst, zo kon ik de tsunami aan verdriet de baas blijven.

Twee jaar na mijn vader stierf Marieke. Mama en ik werden hechter dan ooit. Ze verkocht ons huis in Brabant en kwam dichterbij mij wonen. Ik was inmiddels naar Amsterdam verhuisd waar ik politicologie studeerde. We gingen samen naar concerten en cafeetjes, ze kon het prima vinden met mijn vrienden. Dat ze amper drie maanden na de verhuizing hoorde dat ze kanker had, konden we niet geloven.

Het maakte me doodsbang: ik zou toch niet ook nog mijn moeder moeten missen? Ik ontwikkelde een angst voor het getal 3 en deed alles om het te vermijden. Als ik de was opruimde en er drie paar sokken overbleven, zag ik dat als een voorteken: ik zou ze alle drie verliezen. Met mijn moeder praatte ik er nauwelijks over, ik wilde haar niet opzadelen met mijn verdriet – ze had het al zo zwaar. Op haar beurt vond zij het erger voor mij dan voor zichzelf dat ze kanker had. Op haar sterfbed kon ik mijn moeder nog vertellen dat ik auditie wilde doen aan het conservatorium. Mama was al dagen nauwelijks aanspreekbaar door de morfine, maar toen was ze verrassend helder. ‘Doe dat maar, schat. Muziek en zang zijn echt jouw ding’, zei ze. Twaalf dagen later overleed ze.

Ik was 25 en volkomen verdoofd. Bijna onbewogen deed ik auditie voor het conservatorium, ik werd aangenomen. Aanvankelijk genoot ik van de zanglessen, maar in het tweede jaar werd het te moeilijk. Mijn keel snoerde dicht als ik me inleefde in een tekst, en dan barstte ik in huilen uit. De docenten raadden me aan naar een psycholoog te gaan. Dat resulteerde in twee loodzware jaren op de dagbehandeling van een psychiatrische afdeling. Een tijd waarin ik weinig meer deed dan praten, huilen en slapen. De dood had zeven jaar lang mijn leven bepaald, ze was zo’n vertrouwd onderdeel van mijn bestaan geworden, dat ik niet meer wist wat het inhield te genieten van het leven. Ik had op de middelbare school nooit vrienden mee naar huis kunnen nemen, omdat er steeds iemand ziek of stervende was. Dat verandert je. Ook de relatie met mijn vriend overleefde de therapie niet.

Na twee jaar huilen kwam mijn levenslust voorzichtig terug. Ik voelde me niet meer schuldig dat ik als enige nog leefde. Ik werd lid van een koor en begon in de geborgenheid van de groep weer te zingen. Dat ik mezelf zo kon uiten, gaf me bestaansrecht: hier was ik, dit wilde ik. Ik meldde me opnieuw aan voor het conservatorium en maakte in mijn eentje een reis naar India, een halfjaar voordat het studiejaar begon. En daar kwam de Spaanse oerkeret van Camarón op mijn pad. Ik verstond niets van wat hij zong, maar ik begreep hem. Die rauwe stem die mijn pijn leek te vertolken – ik voelde me intens met hem verbonden. Toen ik thuiskwam uit India, boekte ik meteen een reis naar Sevilla voor een zomercursus flamenco.

Daar, onder de Spaanse zon, met die prachtige muziek die mijn hart masseerde, voelde ik me voor het eerst in jaren weer ergens thuis. Vanuit het diepst van mijn binnenste bezong ik mijn verdriet. Het troostte me, ik putte er kracht uit. Ik ging me beter voelen en besepte dat ik geen ouderlijk huis nodig had om me ergens mee verbonden te voelen. Ik was als een boom, die meeboog met de wind: veerkrachtig en sterk. Ik stond alleen, maar was niet eenzaam – als ik zong over mijn geliefden, waren ze bij me.

Direct nadat ik in Nederland was afgestudeerd, meldde ik me aan voor het conservatorium in Spanje. Ik verslond alles over de flamenco, begon mijn eigen muziek te componeren – heel ongebruikelijk voor een flamencozanger. Ik schreef nummers over mijn verdriet, maar ook over veerkracht, geluk en levenslust. Ook daarvoor leent de flamenco zich uitstekend, er is veel ruimte voor plezier en humor

TEKST LAURA VAN DER BUIJGT

– zolang het maar recht uit je hart komt. Op de opleiding leerde ik mijn vriend Jordi kennen, een flamencogitarist met wie ik regelmatig samenspeelde. Hij begeleidde me toen ik mijn afstudeerconcert gaf. Ik was bloednerveus – veel Spanjaarden vinden het maar raar: een buitenlandse die zich aan de flamenco waagt. De examencommissie dacht er gelukkig anders over. In 2015 studeerde ik als allereerste niet-Spaanse af in flamencozang.

In Spanje heb ik mijn bestemming gevonden. Het is een vreemd idee dat mijn leven waarschijnlijk heel anders was verlopen als mijn ouders en zus nog leefden. Dan had deze muziek me nooit zo geraakt. Dan was ik nu misschien een mislukte politicoloog geweest. Ik ben gaan houden van Spanje, het land waar gevoelens vrijelijk stromen. Je mag hier huilen en schreeuwen, maar ook lachen om je ellende. Loslaten en relativeren, dat was voor mij zo’n bevrijding. Spanje maakte mijn leven lichter, ik ben er een milder mens door geworden. Door mijn vrienden en de hechte relaties binnen Jordi’s familie besepte ik dat elk mens recht heeft op geluk. Ik heb mezelf zo vaak moeten weg-cijferen, dat ik daar lang niet in geloofde. Maar die tijd is voorbij. Ik ben gelukkig. Misschien durf ik het zelfs wel aan om met Jordi te gaan samenwonen en kinderen te krijgen. Dan zal ik voor ze zingen, net als mijn moeder deed voor mij.” ●

TJJDENS DE FLAMENCO BIËNNALE IN AMSTERDAM VAN 13 T/M 29 JANUARI 2017 PRESENTEERT LUNA ZEGERS HAAR EERSTE CD (LUNAZEGERS.COM).

‘In Spanje mag je huilen en schreeuwen, maar ook lachen om je ellende’